

متن پرسش

با عرض سلام: ۱- آیا حیوانات دارای شعور و عقل می باشند؟ تفاوت نفس حیوان با انسان چیست؟ ۲- اگر عقل و شعور ندارند پس چگونه عالم خارج که از بدیهیات است را می فهمند و وقتی دنبال آنها می دویم فرار می کنند و...، آیا می توان گفت عقل جزئی دارند؟ ۳- آیا اصلا عالم خارج از بدیهیات عقلی است یا نه ذاتی انسان است و ربطی به عقل ندارد و نوعی هدایت تکوینی می باشد؟ ۴- حیوانات چگونه عالم خارج را درک می کنند و پی به آن می برند؟ کدام قوه در نفس حیوان پی به آن می برد؟ چون حیوانات هم مثل ما بدون تفکر و تعقل به عالم خارج پی میبریم و آن را درک می کنند ۵- آیا می توان گفت اعتقاد به عالم خارج بدون تفکر و تعقل جزء ذات نفس چه نفس حیوان و چه نفس انسان می باشد و نوعی هدایت تکوینی و غریزی و جبری و ذاتی می باشد و حتی فراتر از بدیهیات عقلی می باشد چون بین انسان و حیوان مشترک است؟ ۶- فهم و شعور حیوانات از کجاست و با کدام قوه نفس خود می فهمند آیا با مثالهای زیر می توان گفت که حیوانات هم دارای نوعی عقل و شعور می باشند؟

مثلا: قرآن مجید می فرماید: هنگامی که لشکر سلیمان به سرزمین مورچگان رسید، مورچه ای از مورچگان متوجه لشکر سلیمان شد و خطر آن را درک کرد و به همنوعان خود گفت: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ ادْخُلُوا مَسْكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٌ وَ جُنُودُهُ وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ» (نمل، ۱۸) به لانه های خود بروید تا سلیمان و لشکرش شما را پایمال نکنند در حالی که نمی فهمند. « یا مثلا: این که حضرت سلیمان (ع) سخن پرندگان و مورچگان و سایر حیوانات را می فهمید، و پرندگانی همچون هدهد مطیع فرمان او بودند، جزء معجزات آن حضرت است، اما این که هدهد با عبور از سرزمین «سبأ» فهمید که مردم آن دیار خدا را پرستش نمی کنند و برای خورشید سجده می کند، خود حکایت از نوعی فهم و شعور در هدهد دارد.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: حیوانات در عین آن که دارای نفس هستند و در رابطه با نفس شعور خاص خود را دارا می باشند مثل درک خود و داشتن شعورهای بدیهی، ولی تعقل به آن معنایی که در انسان هست و موجب انتخاب انسان می شود در آنها نیست، بلکه بر اساس هدایت غریزی آن کار را می کنند و آن مورچه در آن صحنه نیز با همان شعور تکوینی متوجه آن صحنه شد حتی می توان گفت این شعور مربوط به تنها آن هدهد نبود، ولی چون در دستگاه حضرت سلیمان رفت و آمد داشت آن گزارش را آورد در حالی که فکر می کرد حضرت سلیمان از آن سرزمین بی خبرند که این نشانه‌ی شعور

محدود آن هدهد است. موفق باشید